

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Національний педагогічний університет
ім. М.П. Драгоманова
Гуманітарно-педагогічний коледж МДУ
Кафедра педагогіки музичної освіти
і виконавського мистецтва МДУ
Кафедра співу, диригування
та музично-теоретичних
дисциплін МДУ**

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

**МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

Мукачево-2015

Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі ХХІ століття: Зб. матеріалів ІV Всеукраїнської наук.-прак. конф., Мукачеве, 19 – 20 березня 2015 р. – Мукачеве : МДУ, 2015. – 240 с.

Збірник містить матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції, проведеної кафедрою педагогіки музичної освіти і виконавського мистецтва та кафедрою співу, диригування та музично-теоретичних дисциплін Мукачівського державного університету 19 – 20 березня 2015 року. До збірника увійшли тези доповідей, в яких розглянуто наступні питання: теорії та методики мистецької освіти, теоретичних й практичних аспектів мистецтвознавчих та педагогічних досліджень, сучасних процесів розвитку мистецької освіти та національного мистецтва, музично-педагогічної спадщини вітчизняних педагогів в системі сучасної освіти, ролі вищих навчальних закладів у реформуванні мистецької освіти в Україні.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – ректор МДУ, доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України (*голова редколегії*);

Гоблик В.В. – перший проректор МДУ, доктор економічних наук, кандидат філософських наук, доцент, заслужений економіст України

Пап В.В. – проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, доктор економічних наук, доцент

Фізені О.Й. – декан педагогічного факультету, кандидат педагогічних наук, доцент;

Попович Н.М. – завідувач кафедри педагогіки музичної освіти та виконавського мистецтва МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент

Качур М.М. – завідувача кафедри співу диригування та музично-теоретичних дисциплін МДУ, кандидат педагогічних наук;

Микулашинець Л.М. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри співу диригування та музично-теоретичних дисциплін МДУ (*відповідальна за вихід*).

Автор проекту

Комп'ютерна верстка

Качур М.М.

Дем'янюк Я.П.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них. Матеріали друкуються в авторській редакції. Думки авторів можуть не збігатись із позицією редколегії.

© Мукачівський державний університет, 2015
© Автори, 2015

підготовка в контексті як вокального так і методичного навчання студентів музично-педагогічних факультетів.

Пуйова Валентина Іванівна

ПСИХОЛО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА-ПІАНІСТА

Інтенсивний розвиток сучасного суспільства вимагає високого професіоналізму фахівців у галузі мистецтва. Яскравим прикладом цього є розширення ролі піаніста-концертмейстера в загальному процесі розвитку музичного мистецтва нашої Батьківщини, постійний пошук більш продуктивних рішень у галузі концертмейстерського виконавства. Зміни, які відбуваються в нашій державі, виявляють нагальну потребу в активних людях, у творчих особистостях, які здатні до нового мислення. Прогрес суспільства виявляється все тісніше пов'язаним із розвитком внутрішньої самостійності, творчої активності кожної людини. Та, на жаль, необхідно зазначити, що професія концертмейстера не набула ще того престижу, на який вона заслуговує. Слово «концертмейстер» мало хто ототожнює з поняттям «артист», «художник», але в жодному разі призначення його не вторинне! [3, с. 269].

Кожний виконавець-соліст усвідомлює наскільки важливою є творча підтримка концертмейстера, особливо в умовах концертного виконання, що передбачає не тільки піаністичний професіоналізм, але й уміння чутливого реагування на індивідуальний художній «почерк» соліста, переконливого ансамблевого «співіснування» у запропонованій солістом трактовці твору, в спроможності-готовності налаштуватися на емоційну «хвилю» соліста.

Тільки за умов дотримання всіх цих факторів і стає «непомітна» робота концертмейстера не ремеслом, а мистецтвом.

Мистецтву акомпанементу і питанням концертмейстерської діяльності присвячені дослідження М.Крючкова, А.Люблінського, Е.Шендеровича та ін. Разом з

тим, проблеми концертмейстерської діяльності вивчені недостатньо.

Специфіка роботи концертмейстера полягає в тому, що акомпонуючи він підпорядковує свою гру художнім завданням і смаку партнера. Шкала звучання фортепіанної партії, деякі ритмічні моменти, виразність штрихів, педалі, - все має бути приведене у відповідність з реальним виконанням соліста. Однак, поганий той концертмейстер, який є тінню солюючої партії.

Майстерність концертмейстера є глибоко специфічною. Вона вимагає від піаніста застосування багатосторонніх знань і умінь з курсів гармонії, сольфеджіо, поліфонії, історії музики, аналізу музичних творів, вокальної та хорової літератури, педагогіки - в їх взаємозв'язках. Концертмейстер повинен володіти також рядом наступних психологічних якостей:

1) увага концертмейстера - це увага зовсім особливого роду. Вона багатокомпонентна: її треба розподіляти не тільки між двома власними руками, але і відносити до соліста, як до головної особи. У кожен момент важливо, що і як роблять пальці, як використовується педаль; слухова увага зайнята звуковим балансом, звуковеденням у соліста; контролем за втіленням єдності художнього задуму. Така напруга уваги потребує величезної витрати фізичних і душевних сил;

2) мобільність, швидкість і активність реакції. Концертмейстер зобов'язаний у разі, якщо соліст на концерті або іспиті переплутав музичний текст, не припиняючи грати, вчасно підходити до соліста і довести музичний твір до кінця. Досвідчений акомпаніатор завжди може зняти неконтрольоване хвилювання і нервову напругу соліста перед виступом. Кращий засіб для цього - сама музика: особливо виразна гра акомпанементу, підвищений тонус виконання. Творче натхнення передається партнерові і допомагає йому набутти упевненості, психологічної, а також м'язової свободи;

3) воля і самовладання - якості, також необхідні концертмейстерові. При виникненні яких-небудь помилок, що сталися під час виконання музичного твору, він повинен твердо пам'ятати, що ні зупинятися, ні поправляти свої помилки

неприпустимо, як і висловлювати свою досаду на помилку мимікою або жестом.

Зауважмо, що сольне виконання та гра з солістом - психологічно відмінні стани, що різняться не лише спрямованістю уваги у момент виконання, а й мірою артистичної відповідальності. Під час виконання фортепіанної партії у творі для спільного виконання музичні та рухові дії не встигають стати стабільними - вони залишаються гнучкими та легко керованими у залежності від вимог соліста, диригента, конкретної виконавської ситуації. Відомий піаніст і викладач А. Готліб з цього приводу зазначає: „Спільна гра відрізняється від сольної насамперед тим, що і загальний план, і всі деталі інтерпретації є наслідком роздумів і творчої фантазії не одного, а кількох виконавців та реалізуються їх об'єднаними зусиллями” [2, с. 3 - 4].

Педагогічні й психологічні контакти між концертмейстером і виконавцем-солістом стають ще більше насиченими при активній участі їх в конкурсній діяльності. Їх об'єднують загальні інтереси, спільні цілі, що допомагає концертмейстерові встановити з студентом більш довірливі, дружні стосунки, зрозуміти емоційний стан виконавця перед виступом і допомогти, підтримати його під час виступу.

Підсумувавши вищесказане, можна зробити наступні висновки:

- 1) концертмейстер повинен мати різнобічний комплекс професійних і особистісних якостей, а також великий арсенал знань, умінь і навичок, і постійно вдосконалювати їх;
- 2) концертмейстер у роботі зі студентом-виконавцем у навчальному процесі повинен реалізувати дві функції - педагогічну і психологічну;
- 3) концертмейстер повинен бути хорошим піаністом і ансамблістом, уміти підкорятися і підкоряти собі, володіти образним музичним мисленням.

Концертмейстерство - одна з тих професій, де обов'язки і способи дій не прописані чітко, залишаючи за фахівцем право їх широкого вибору. Яскравою рисою є індивідуальний шлях вдосконалення і кінцева "планка" майстерності, яка формується специфічними особливостями характеру і особистими домаганнями кожного концертмейстера.

Список використаних джерел:

1. Гольденвейзер А. Об исполнительстве // Вопросы фортепианного исполнительства: очерки, статьи, воспоминания. – М.: Музыка, 1965. – Вып. 1. – С. 35 – 71.
2. Готлиб А. Основы ансамблевой техники / Адольф Готлиб. – М.: Музыка, 1976. – 96 с.
3. Коган І.П. Творчі та професійні аспекти діяльності концертмейстера в класі хореографії / Коган І.П.//Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. - №7(9). - С. 269-275.
4. Молчанова Т. Мистецтво піаніста-концертмейстера: Навч. посібник. – Львів: „Сполум”, 2007. – 216 с.

Сенина Олександр Амброзійович

РОЗВИТОК РУХЛИВОСТІ ПАЛЬЦІВ СТУДЕНТА- БАЯНИСТА ПРИ САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ ЗА ДОПОМОГОЮ ТРЕНУВАЛЬНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

Виходячи з сучасних вимог до підготовки висококваліфікованих спеціалістів-музикантів та опираючись на досвід передових викладачів по класу баяну (Ю. Акімова, І.Алексеева, П. Гвоздьова, М. Давидова, М. Різоля та ін.), можна окреслити шляхи та методи вдосконалення виконавських (фізичних) здібностей, організацію та налаштування самостійної роботи студентів над виробленням рухливості пальців.

Виконавська роботоздатність музиканта-виконавця розвивається в результаті рухомих дій. Протягом звичних 45-хв. важко домогтися розвитку різних видів техніки та рухливості пальців обох рук, якщо вони дозуються тим, що сприяють розвитку, укріпленню або збереженню тренуваності. Це фактори, які говорять про тренувальні навантаження, про самостійну роботу студента над розвитком технічної майстерності. Під час заняття викладачу, зазвичай, більше доводиться працювати над художнім образом твору. Він може, здебільшого, тільки окреслити завдання та вправи, які сприяють розвитку майстерності. Технічно важкі місця рекомендуються

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

- Бодрова Тетяна Олександрівна.** Педагогічні задачі у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів музики4
- Брага Наталія Георгіївна.** Сучасні підходи до викладання диригентсько-хорових дисциплін7
- Буркало Степан Михайлович.** Музичний аналіз – професійне вміння вчителя музичного мистецтва10
- Габель Оксана Іванівна.** Основні напрями вокально-педагогічної творчості вчителя музичного мистецтва в ЗОШ... 14
- Гаснюк Вероніка Василівна.** Професійна мобільність як умова професійного становлення майбутнього вчителя.....7
- Гмітер Ганна Олександрівна.** Вокально-хорова підготовка майбутніх вчителів початкової школи до музично-виховної роботи з учнями початкових класів20
- Горобець Т.В., Щкоба В.А.,** Значення педагогічної практики у професійній підготовці майбутніх музичних керівників дошкільних навчальних закладів22
- Готра Віталіна Всеволодівна.** Сутність та структура категорії «професійна майстерність» вчителя музичного мистецтва (скрипаля) 27
- Дмитришена Дар'я Євгеніївна.** Вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі занять з постановки голосу31
- Дуда Ірина Гиборівна.** Розвиток фортепіанної техніки як складова формування професійної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва35
- Дудкіна Алла Валентинівна.** Розвиток навичок художнього інтонування студентів на заняттях з сольного співу..... 38
- Жихарєва Єлізавета Михайлівна.** Особливості вокальної підготовки студентів у провідних навчальних закладах світу в проекції на систему сучасної музичної освіти України40
- Качур Борис Михайлович.** Розвиток творчого потенціалу педагога з погляду акмеологічної науки 43

Качур Мирослава Михайлівнаю. Педагогічна практика як складова компетентнісного підходу в професійній підготовці студентів спеціальності «Музичне мистецтво»45

Кушнір Іван Іванович. Інформаційні технології у системі підвищення кваліфікації керівників вищих навчальних закладів І-ІІ рівня акредитації47

Ленд'єл-Сяркевич Антоніна Антонівна Екман Мирослав Сергійович. Інтерпретаційні особливості циклу прелюдій і фуг «Добре темперованого клавіру» Й. С. Баха в контексті розвитку поліфонічного мислення піаністів.....49

Мар'євич Наталія Костянтинівна. Проблема музично-ігрової діяльності молодших школярів у контексті природовідповідності виховного процесу.....54

Остап'юк Лідія Михайлівна. Педагогічні умови формування особистості студентів на заняттях хорового класу.....58

Остропольська Ірина Сергіївна. Індивідуальний підхід в методиці формування вмінь музично-виконавської самоорганізації учнів ДМШ.....61

Поп Марія Іванівна. Сутність професійної майстерності майбутнього вчителя в процесі вокальної підготовки.....64

Проворова Євгенія Михайлівна. Специфіка вокально-методичної підготовки майбутнього вчителя музики66

Пуйова Валентина Іванівна. Психолого-педагогічні аспекти мистецької діяльності концертмейстера-піаніста.....69

Сенина Олександр Амброзійович. Розвиток рухливості пальців студента-баяніста при самостійній роботі за допомогою тренувальних навантажень.....72

Сербін Мирослава Іванівна. Роль музичних творів романтичного напрямку у формуванні художнього світосприйняття та внутрішньої культури студентів.....76

Сушацька Леся Михайлівна. Диригування як навчальний предмет в системі підготовки вчителя музичного мистецтва....83

Тазінгер Світлана Володимирівна. Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутнього педагога-музиканта засобами вокального мистецтва.....84

Товтун Надія Іванівна. Зміст і структура самостійної роботи майбутніх вчителів музичного мистецтва з музично-теоретичної підготовки

СЕКЦІЯ №2
ФІЛОСОФІЯ, МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО, ОСВІТА
В XXI СТОЛІТТІ: ІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ

- Баяновська Марія Романівна.** Духовне начало людини як джерело духовної культури.....89
- Буркало Наталія Людвиківна.** Фортепіанний дитячий альбом як специфічний жанровий різновид циклу мініатюр.....93
- Гуральник Наталія Павлівна.** Перспективність традиції як освітньої тенденції у контексті функціонування фортепіанної школи.....96
- Дячук Наталія Іванівна.** Жанрово-інтонаційна сутність колискової пісні.....100
- Задорожний Ігор Зенонович.** Проблематика трактування та використання музичної термінології у навчальному процесі 103
- Калин Руслана Йосипівна.** Українська вокальна школа як мейгальний феномен.....106
- Корпуняк Анастасія Олександрівна.** Особливості підготовки головних партій у «Травіаті» Дж. Верді (з виконавського та педагогічного досвіду провідних солістів Львівської опери).....109
- Кость Олена Іллівна.** Сутність поняття «виконавська інтерпретація».....111
- Кравченко Анастасія Ігорівна.** Діяльність творчих тандемів як каталізатор розвитку музичного мистецтва.....114
- Лузанова Юлія Володимирівна.** Музика як засіб впливу на емоційний стан особистості.....117
- Майборда Ірина Омелянівна.** Виховання художнього смаку молодших школярів засобами гончарного мистецтва Закарпаття.....119
- Микуланинець Леся Михайлівна.** Біографічний підхід у вивченні творчості митця.....123
- Попович Наталія Михайлівна.** Комплексність трактування інтеграції підсистем і процесів неперервної освіти.....125
- Ребрик Наталія Йосифівна.** «Народні вірування» Федора Потушняка як засіб формування національної самосвідомості студентів.....128
- Редя Валентина Яківна.** До проблеми вивчення рубіжних (перехідних) періодів в історії музичної культури.....131

- Ровжа Беата Степанівна.** Елементи народної музики у фортепіанній творчості Левка Ревуцького.....134
- Росул Тетяна Іванівна.** Культурна спадщина в контексті сучасної освітньої парадигми.....136
- Свистак Алєся Ігорівна.** Сутність та структура поняття «виконавська майстерність».....139
- Фізер Вікторія Семенівна.** Музичний пленер у фортепіанних творах різних стилів.....142
- Хома Ольга Михайлівна.** Текстоцентричні технології навчання української мови та їх роль в естетичному вихованні молодших школярів.....145
- Шаровська Ніна Борисівна.** До проблеми про роль реалістичних ремінісценцій у сучасному мистецтві.....148
- Цзен Тао.** Вокальне виконавство та педагогіка Китаю у контексті культурних зв'язків з Україною.....151

СЕКЦІЯ №3
КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАМ'ЯТЬ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

- Барвік Сергій Григорович.** До питання виконавської інтерпретації баянних композицій Віктора Власова.....154
- Біланинець Юрій Васильович.** Розвиток професійної музичної освіти в Закарпатті XVIII-XIX століть.....159
- Волощук Аліна Володимирівна.** Історичний аспект розвитку та становлення ювелірного мистецтва на Закарпатті.....162
- Гаврилечко Ганна Олегівна.** Особливості музично-педагогічних поглядів С.П. Людкевича.....164
- Гальовчик Марина Михайлівна.** Провідні традиції музичної освіти України другої половини XIX початку XX ст. в контексті завдань сучасної освіти.....167
- Данканич Ганна Михайлівна.** Творча постать Г. В. Бохорської та її особистий внесок у розвиток вокального мистецтва на Закарпатті.....170
- Довганич Людмила Іванівна.** Михайло Вербицький – фундатор хорової музики на Західній Україні.....173
- Жишкович Мирослава Андріївна.** Вокально-педагогічна спадщина Олександра Карпатського та його внесок у розвиток львівської вокалістики (друга пол. XX ст.).....177

Кдирова Інеш Осербайвна. Культурно-просвітницька діяльність етнічних товариств міста Києва.....	180
Кіяк Марина Юрїївна. Василь Скакандій – художник і педагог.....	183
Мусієць Євгеній Григорович. Відображення художньо-виконавських та педагогічних поглядів В. Бесфамільнова у його науково-методичних працях.....	185
Мусієць Леся Володимирівна. Значення педагогічної діяльності Б. Бартока та З. Кодая в системі сучасної музичної освіти Угорщини та України.....	188
Найда Юрій Михайлович, Найда Віра Юрїївна. Факультет мистецтв у структурі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.....	191
Найпавер Ольга Іванівна. Музична творчість Г.М. Саська.....	194
Небесник Іван Іванович. Творчість А. Ерделі та Й. Бокшая в контексті європейського мистецтва.....	197
Полянська Каріна Ігорівна. Етапи становлення та розвитку хорового мистецтва Закарпаття кінця ХІХ – ХХ століття.....	200
Саучинець Агнета Ласлівна. Музично-педагогічна та етнографічна спадщина Василя Миколайовича Верховинця.....	203
Скляренко Оксана Андрїївна. Художні особливості декорування традиційної ляльки кінця ХХ – початку ХХІ століття.....	206
Теличко Віктор Федорович. Музично-педагогічні принципи Дезидерія Задора та Іштвана Мартона.....	211
Терещенко-Кайдан Лілія Володимирівна. Культурний діалог України та Греції. Від минулого до сьогодення.....	214
Тіщенко Тетяна Олександрівна. Орган періоду Київської Русі як взірєць візантійського типу органобудування.....	217
Хомиш Мар'яна Ярославівна. Михайло Вербицький – поважна постать для всього українства (до 200-річчя від дня народження Михайла Вербицького та 150-ї річниці першого публічного виконання національного гімну).....	218
Чернях Світлана Аркадїївна. Музично-педагогічна спадщина вітчизняних педагогів в системі мистецької освіти (на прикладі творчості викладача Оксани Білаченко).....	222
Шеремета Наталія В'ячеславівна. Симфонічне життя Києва до 1918 року: історична ретроспектива.....	226

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції

"МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТОЛІТТЯ"

19 – 20 березня 2015 р.

Автор проекту

Качур М.М.

Комп'ютерна верстка

Дем'янюк Я.П.

Гуцун

Здано в набір до друку 31.03.2015 р.

Формат 148/210. Папір офсетний.

Друк на різнографі.

Гарнітура Times New Roman

Тираж 300 прим.

Оригінал –макет виготовлено

в редакційно-видавничому відділі

Мукачівського державного університету

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

Телефон/факс (03131) 2-11-09

© Мукачівський державний університет, 2015